

CENTRUL DE STUDII IUDAICE DIN ARAD, PUNTE DE LEGĂTURĂ ÎNTRE EVREI ȘI CREȘTINI

...

MARIUS GREC
Universitatea de Vest VASILE GOLDIȘ din Arad
e-mail: marius_grec@yahoo.com

Abstract:

Centrul de Studii iudaice din Arad a devenit o prioritate a comunității academice, în special a celei care gravitează în jurul Universității de Vest „Vasile Goldiș”. Importantele mutații care se produc la nivelul mentalităților colective în epoca contemporană, joncțiunea care s-a realizat, la nivelul celor mai recente concepții filozofice și istorice, între iudaism și creștinism, a condus la trecerea în penumbră a prejudecăților de milenii. În acest moment este recunoscută amplitudinea istoriei poporului evreu. Evreii l-au preluat pe Isus ca pe cel care, ieșit din rândurile lor, a venit cu un mesaj pentru evrei și pentru întreaga umanitate, iar Marile Biserici ale lumii actuale (ortodoxă, catolică, protestantă) și l-au asumat pe Isus evreul, ca exponent al unei culturi de excepție. Investigația istorică a Bibliei, în această conjunctură, se impune pentru o înțelegere profundă a existenței. Este un semnal destul de profund și clar, care marchează trecerea de la inter-culturalitate la multi-culturalitate.

Inițiativa înființării *Centrului de Studii Iudaice* de la Arad, vine și în întâmpinarea tendințelor manifestate la nivelul Ministerului Educației, care sprijină cercetările axate pe unele probleme cruciale ale istoriei contemporane, problema Holocaustului fiind una dintre acestea. Nu trebuie uitat ca această adevărată maladie a istoriei umanității este o sursă de inepuizabile învățăminte, atât pentru contemporanii noștri, dar și pentru generațiile care vor urma.

Key words:

Cuvinte cheie: Universitatea de Vest VASILE GOLDIȘ, studii iudaice, holocaust, comunitatea evreilor

Inaugurarea Centrului de Studii iudaice din Arad, în prezența Ambasadorului Statului Israel, RODICA RADIAN GORDON, alături de Președintele Universității, AUREL ARDELEAN și Arhiepiscopul Aradului, TIMOTEI SEVICIU.

În primăvara anului 2004, la 29 martie, într-un cadru festiv a avut loc deschiderea **CENTRULUI DE STUDII IUDAICE** din Arad, parte componentă a **Institutului de Studii și Cercetări "Vasile Goldiș"**, care cuprinde nu mai puțin de 12 centre de cercetare, de pe lângă **Universitatea de Vest „Vasile Goldiș”**.

Având în vedere că învățământul universitar este cel care trebuie să dea tonul în ceea ce privește dezvoltarea unei țări sau a unei regiuni, din toate punctele de vedere, Universitatea de Vest "Vasile Goldiș" s-a pliat pe o nouă viziune despre **Universitatea antreprenorială**. Universitatea nu este doar cel mai important catalizator al vieții comunitare, este o carte deschisă pentru toți cei care doresc să se regăsească în comunitatea căreia îi aparțin, este conștiința comunității. Așa se explică numeroasele inițiative dezvoltate pe tărâm cultural, venite dinspre mediul universitar.

În acest context, necesitatea înființării la Arad a unui **Centru de Studii iudaice** a devenit o prioritate a comunității academice, în special a celei care gravitează în jurul Universității de Vest „Vasile Goldiș”. Importantele mutații ce se produc la nivelul mentalităților colective în epoca contemporană, joncțiunea care s-a realizat, la nivelul celor mai recente concepții filozofice și istorice între iudaism și creștinism, a condus la trecerea în penumbră a prejudecăților de milenii. În acest moment este recunoscută amplitudinea istoriei poporului evreu. Evreii l-au preluat pe Isus ca pe cel care, ieșit din rândurile lor, a venit cu un mesaj pentru evrei și pentru întreaga omenire, iar Marile Biserici ale lumii contemporane (ortodoxă, catolică, protestantă) și l-au asumat pe evreul Isus, ca exponent al unei culturi de excepție. Investigația istorică a Bibliei, în această conjunctură, se impune pentru o înțelegere profundă a existenței. Este un semnal destul de profund și clar, care marchează trecerea de la inter-culturalitate la multi-culturalitate.

Inițiativa înființării *Centrului* vine și în întâmpinarea tendințelor manifestate la nivelul Ministerului Educației, care sprijină cercetările axate pe unele probleme cruciale ale istoriei contemporane, iar problema Holocaustului este una dintre acestea. Nu trebuie uitat ca această adevărată maladie a istoriei umanității este o sursă de inepuizabile învățăminte, atât pentru contemporani, dar și pentru generațiile care vor urma. De altfel, scopul pe care Centrul de la Arad și l-a stabilit pentru a fi urmărit, este sintetizat foarte clar în puține cuvinte, dar generoase în chiar preambulul Programului Centrului: „...antrenarea în activitățile sale a cât mai multe persoane din domenii cât mai variate, pentru cunoașterea, înțelegerea și aprofundarea civilizației și istoriei poporului evreu, din cele mai vechi timpuri și până astăzi”. Centrul de studii iudaice are un **Consiliu Științific** format din membri Departamentului de istorie de la Facultatea de Științe Umaniste, Politice și Administrative (Marius Grec, Sorin Bulboacă, Simona Stiger, Stelean Boia), alături

de care au fost cooptați, în calitate de colaboratori: Francisc Schneider (Membru al Academiei medicale), Speranța Milancovici (Departamentul de limbi moderne), Ladislau Klein (Facultatea de Științe economice) sau din străinătate: Halmos Sandor (Debrecen), Marosi Emeric Miki (Israel).

La deschiderea centrului un rol important l-a avut **Comunitatea evreilor din Arad**, în special Președintele acesteia, ing. Ionel Schlessinger, care a răspuns cu mare plăcere inițiativei Universității noastre. Deschiderea festivă, un gest formal, dar de o mare încărcătură emoțională și culturală, a fost onorată de prezența a numeroase personalități ale vieții culturale și politice locale, naționale și internaționale. Cea mai emoționată personalitate aflată la festivitate s-a dovedit a fi Ambasadorul statului Israel în România, doamna **RODICA RADIAN GORDON**. Născută în România, plecată din țară la o vârstă fragedă (6 ani), se reîntoarce în țara natală într-o importantă funcție diplomatică.

Ambasadorul
statului Israel DAVID
OREN, alături de
Președintele Universității,
AUREL ARDELEAN

La invitația Universității de Vest „Vasile Goldiș”, Domnia Sa vizitează pentru prima dată, zona de vest a țării, prilej cu care am înregistrat următoarea mărturisire: „... sunt foarte emoționată și mulțumesc întregii comunități academice de la Universitate de Vest VASILE GOLDIȘ, pentru primirea făcută ... Vă felicit din inimă pentru inaugurarea Centrului de Studii iudaice...”

(*De atunci și până astăzi centrul nostru a fost vizitat și de următorii ambasadori ai Israelului: DAVID OREN și DAN BEN ELIEZER.)

Ambasadorul statului Israel DAN BEN ELIEZER, încadrat de Președintele comunității evreilor din Arad IONEL SCHLESINGER (dreapta) și Directorul Centrului de Studii iudaice MARIUS GREC (stânga)

Deosebit de onorante, pentru noi, au fost mesajele pe care le-am primit, la inaugurare, de la personalități de marcă ale vieții culturale românești și europene:

„... Stimate Doamnă prof. Grec, mă bucur mult că ați reușit să realizați și la Universitatea din Arad un centru de studii iudaice... sper că voi avea prilejul să cunosc activitatea centrului și că vom găsi posibilitatea de a colabora. Cu urări de succes, Leon Volovici” (Univ. din Ierusalim)

*„... Stimate domnule conf. Marius Grec...
... Vă doresc succes dumneavoastră și colegilor.
Să fie într-un ceas bun !
Cu cele mai bune gânduri,
Andrei Oișteanu” (Univ. din București)*

*„Mult stimate domnule director dr. Grec,
Pentru mine este o bucurie că în orașul lui Chorin se va deschide un Centru de studii iudaice... vă transmit disponibilitatea noastră de a vă ajuta, după puteri, dar mai întâi aș vrea să vă încredințez că acțiunea pe care o întreprindeți este de o importanță majoră în sensul identificării componentei iudaice a spațiului românesc, în coloratura sa reformistă. Vă felicit, vă doresc spor în toate ... și La mea esrim școlii d-voastre.” (Ioan Chirilă, decan – Facultatea de teologie din Cluj-Napoca)*

În momentele de început, centrul nu dispunea de un sediu propriu, acesta fiind stabilit provizoriu în clădirea Facultății de Științe Umaniste; acesta a fost și unul dintre primele obiective pe care am încercat să-l îndeplinim: *amenajarea unui sediu propriu*. Prin înțelegerea și datorită excelentei colaborări pe care o avem cu Comunitatea evreilor din Arad, pe data de **11 octombrie 2004**, ne-am inaugurat sediul, care se află în incinta clădirii Comunității evreilor din Arad (**str. Tribunalul Dobra, nr. 10., et. I.**), amenajat de Universitate, fiind în administrarea Centrului și pus la dispoziția arădenilor. Am reușit inaugurarea acestui sediu tocmai în momentele în care în întreaga țară, pentru prima dată, în mod legal, pe baza unei hotărâri a Parlamentului țării, se comemora ZIUA HOLOCAUSTULUI. Astfel, luni 11

octombrie 2004, după ce am participat alături de puținii concetățeni evrei ai Comunității din Arad și de oficialitățile reprezentative ale orașului la Cimitirul Evreiesc Vechi (neolog) la un moment comemorativ emoționant, a urmat al doilea moment, încărcat de numeroase semnificații: tăierea panglicii inaugurale.

Sala care găzduiește Centrul (acesta dispune de 45 de locuri, bibliotecă proprie, dotarea necesară pentru a utiliza o bază de date informatică) s-a dovedit a fi neîncăpătoare pentru toți cei care doreau să vadă și să audă alocuțiunile celor prezenți la masa prezidiului: Episcopul Aradului, Prefectul județului Arad, vicepreședintele Consiliului Județean, viceprimarul Aradului, rectorul fondator al Universității de Vest „Vasile Goldiș”, inspectorul școlar adjunct, Președintele Comunității evreilor din Arad ...

Invitatul de onoare al acestor manifestări a fost **Otto Adler** – Președinte al Asociației evreilor din România, victime ale Holocaustului. Acesta, declara într-o întrevedere pe care am avut-o după inaugurarea centrului: „Vizita mea la Arad este după o întrerupere de peste 40 de ani, de când nu am mai fost la Arad. Și dacă în general orașul nu s-a schimbat, am constatat niște schimbări care pur și simplu mă uluiesc. Prima mea întâlnire cu arădenii a fost ... într-un cimitir, unde am ascultat niște vorbe, unde am stral de vorbă cu niște oameni care de la bun început m-au cucerit. A doua întâlnire a fost la un fel de inaugurare formală a unei încăperi. Ei bine la această lucră formală am întâlnit alți oameni, care au vorbit într-un fel care pur și simplu m-a entuziasmat. Și pe urmă ne-am întâlnit din nou, ieri, la prima ședință de lucră a acestui centru de iudaism. Pot să spun că am fost entuziasmat. Nu numai pentru ce s-a făcut, ci pentru atmosfera generală care a existat, o atmosferă de înțelegere reciprocă. O atmosferă de omenie ... poate fac o exagerare stupidă dacă spun că pentru mine Aradul reprezintă un punct de origine a unei mișcări sufletești absolut modernă și necesară epocii noastre, de înțelegere între oameni, sigur că e deocamdată o scară mică, dar pornește dintr-un oraș cu mare, mare vechime și cu niște oameni extraordinari și eu sunt convins că va avea o continuitate într-un sens, cel mai frumos al cuvântului. Am cunoscut clerici de o valoare excepțională, începând de la un episcop și cotinuând cu un tânăr capelan, de rituri complet diferite. Am cunoscut cadre universitare dintr-o universitate care a realizat niște chestii absolut de necrezut. Pe lângă faptul că a reușit să strângă un colectiv didactic deosebi de valoros, deci a asigurat “softul” universității, dar a asigurat și “hardul” universității. Niște clădiri vechi, care au suferit niște transformări și la propriu și la figurat. Am văzut niște săli de curs ultramoderne într-o clădire care cred că trece bine de sută de ani, am văzut un birt transformat în bibliotecă, am văzut niște lucruri, care pur și simplu m-au covârșit. Plec de aici cu o încântare, abia aștept să le povestesc prietenilor mei ... că am văzut niște miracole, care sunt miracole de bine. Astea sunt impresiile mele generale despre Arad. Să dea Dumnezeu să mai rexist fizic și psihic să mai viu și altădată la Arad să văd și progresele care s-au înregistrat...” (interviu inedit realizat de subsemnatul)

A doua zi, 12 octombrie, la ora 17,00 la sediul Centrului s-a organizat prima activitate: Sesiunea comemorativă dedicată Zilei Holocaustului, urmată de o masă rotundă pe aceeași temă. Au participat cadre didactice din învățământul universitar, din învățământul preuniversitar, elevi, studenți, reprezentanți ai Comunității evreilor din Arad, un public numeros. Manifestarea a fost de un nivel deosebit de înalt, comunicările prezentate acoperind o largă problematică. (Aurel Ardelean, **Lecția holocaustului pentru secolul XXI**; Stelean Boia, **Holocaustul în istoriografia secolului XX (puncte de vedere)**; Marinca Grec, **Mecanisme psiho-sociale ale atitudinilor față de holocaust**; Sorin Bulboacă, **Statutul evreului în Europa**

medievală (considerații); Nicoleta Huszarik, Pavel Huszarik, Evreii din Nădlac de la 1752 până astăzi; Paula Dărău, Și copiii evreilor sunt copii.)

Masa rotundă care a urmat s-a axat pe discutarea unor probleme cu conotații istorice, nefiind ocolită nici complexa conjunctură internațională. Invitatul special al acestui moment, Otto Adler, în calitatea sa de supraviețuitor al Lagărului de la Auschwitz, a evocat celor prezenți momente pline de semnificații ale perioadei de detenție, care au subliniat foarte clar că nu se pot culpabiliza popoare, ci doar indivizi, pentru ceea ce s-a întâmplat.

Într-un volum pe care l-am publicat recent („Zamolxis, realitate și mit în religia geto-dacilor”, Editura Institutul European, Iasi, 2009, Argument, p.15), am subliniat:

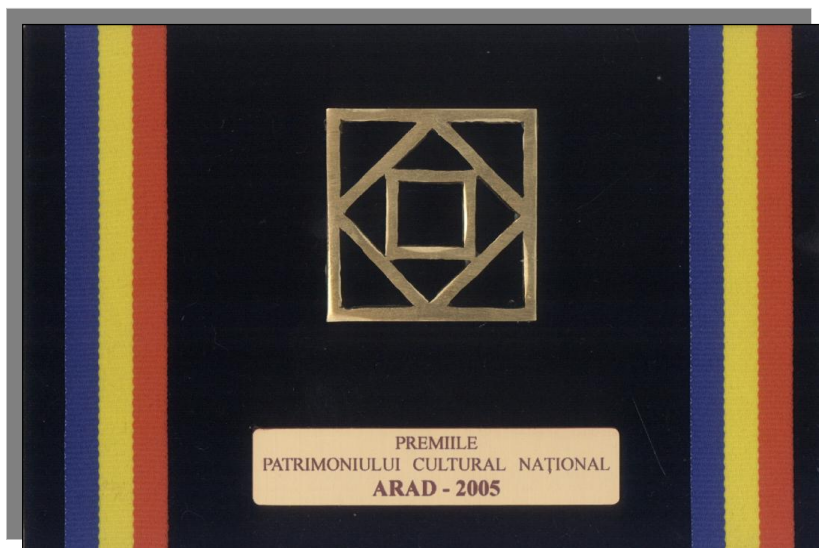
„...Știm cu toții că pentru a supraviețui în istorie „omul cultural” trebuie să devină un reper de masă, adică un mod de viață capabil să instaureze valori și să facă posibilă creația de valori care-i resemnifică înzestrarea primordială. Unii numesc „socializare” această aventură din devenirea individualității într-un orizont al istoriei.

Astfel, comunitățile își fac intrarea în istorie nu numai prin reflexele unei imaginații colective (cum se acreditează astăzi ideea), ci și printr-o realitate culturală prodigioasă: prin forța sa de a institui valori, pe care individualitatea le ia drept pavăză a identității sale. Alții numesc „educație” pur și simplu, acest efort de subzistență culturală. De aceea, nu apar popoare sau națiuni „rele” în sine, ori „demne de dispreț”. Comunități sau mulțimi precare, ce adoptă răul subteran au apărut prăbușindu-se în abisul „ne-istoriei”, dar nu erau nici seminții, nici

popoare, nici națiuni

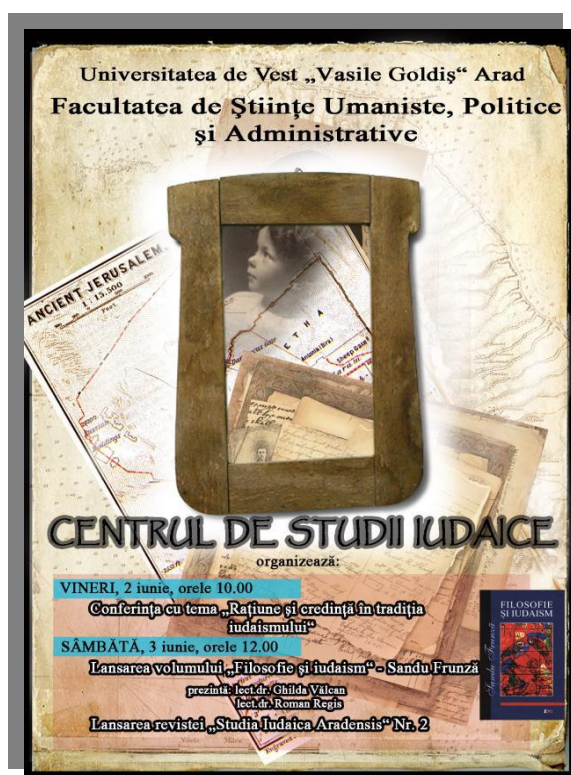
„rele” în sine, ori „demne de dispreț”. Comunități sau mulțimi precare, ce adoptă răul subteran au apărut prăbușindu-se în abisul „ne-istoriei”, dar nu erau nici seminții, nici

Important
premiu atribuit
CENTRULUI DE
STUDII IUDAICE.

Programul Centrului nostru este ambițios, dar și realist. Coordonata pe care o avem în vedere este una pragmatică. Dorim să îmbinăm cercetarea cu acțiunile de popularizare. Astfel, fiecare membru al Consiliului științific, și-a stabilit – la nivelul competențelor pe care le are – studierea fenomenului iudaic din punct de vedere istoric, social, politic ...; urmează mai apoi popularizarea rezultatelor, care se va face prin cel puțin două canale: „Studia Iudaica Aradensis” – revista centrului, al doilea canal fiind reuniunile, mesele rotunde, conferințele sau volumele colective sau individuale publicate ...

Alte prevederi ale programului Centrului se referă la: introducerea treptată a unor discipline opționale în curricula academică, în special la Facultatea de Științe Umaniste (din acest an s-a introdus ca disciplina opțională Studiul Holocaustului), pregătirea de materiale auxiliare în vederea predării temei Holocaustului în învățământul preuniversitar; atestarea Centrului în vederea susținerii de perfecționării în studiul Holocaustului (pentru profesorii din învățământul preuniversitar); crearea unor oportunități pentru cei interesați de a primi burse în Israel – în vederea perfecționării în studii iudaice; lansarea unui concurs, pe teme iudaice, pe internet – cu posibilitatea de a publica cele mai bune lucrări ... Nu trebuie să uităm de Masteratul în Istorie, cultură și civilizație iudaică – aprobat de Ministerul Educației.

LIA BENJAMIN invitata
Centrului de Studii Iudaice,
alături de MARIUS GREC,
Directorul centrului.

Trebuie subliniat că Centrul de Studii iudaice din Arad este parte componentă a Facultății de Științe Umaniste, este pus la dispoziția comunității arădene prin activitatea de cercetare care se desfășoară sub egida centrului, dar și în mod direct, prin acțiunile pe care le desfășoară, iar în zilele de miercuri, între orele 12,00 – 14,00, un membru al Consiliului științific este la dispoziția doritorilor, care solicită relații despre centru sau la dispoziția celor care doresc să ajute dezvoltarea acestuia.

Într-o epocă în care integrarea europeană a devenit realitate, un astfel de centru nu poate face altceva decât să devină un liant al înțelegerii și cunoașterii reciproce.

Activitate cu studentii la sediul centrului.

Hary Kuller, Ionel Schlesinger, Stelean Boia și Marius Grec – inaugurarea unei expoziții de desene ale elevilor pe tema HOLOCAUSTULUI.
Locația: Liceul de Artă SABIN DRĂGOI din Arad

